

ADRODDIAD I'R COMISIWN ELUSENNAU

AM Y CYFNOD 01.07.2024 I 30.06.2025

ENW'R GYMDEITHAS: CYMDEITHAS EDWARD LLWYD

RHIF COFRESTRU: 1126027

1. ENWAU YMDDIRIEDOLWYR:

1. Goronwy Wynne:	Llywydd
2. Duncan Brown:	Is Lywydd
3. Twm Elias:	Is Lywydd
4. Iona Evans:	Cadeirydd
5. Shelagh Fishlock	Ysgrifennydd
6. Amanda Skull :	Trysorydd
7. Margaret Roberts	Cyd- Drysorydd tan fis Tachwedd 2024
8. Hywel Madog Jones:	Cadeirydd y Pwyllgor Marchnata
9. Jackie Willmington:	Ysgrifennydd Cofnodion
10. Elizabeth Roberts:	Trefnydd y Gynhadledd
11. Gwyn Roberts:	Golygydd y Cylchlythyr
12. Dafydd Lewis:	Ysgrifennydd Aelodaeth a Golygydd y Naturiaethwr
13. Iwan Roberts:	Trefnydd teithiau'r Gogledd Ddwyrain
14. Eirian Davies:	Trefnydd teithiau'r De a'r Canolbarth tan 31 12 2025 ac wedyn yn dal i fod yn aelod o'r Pwyllgor Gwaith
15. Gareth Wyn Jones:	Trefnydd teithiau'r De a'r Canolbarth o 01 01 2025
16. John Griffith:	Cyd drefnydd teithiau Gogledd Orllewin a Threfnydd Gwyliau
16. Haf Meredydd:	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith
17. Rhisiart ap Gwilym:	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith
18. Alan Williams:	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith
19. Dominig Kervegant	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith
20. Elen Owen	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith
21. Eurgain Jones	Aelod o'r Pwyllgor.Gwaith

Yr oedd swydd yr Is-gadeirydd yn wag.

2. STRWYTHUR, LLYWODRAETHU A RHEOLIAETH

i) Yr ymddiriedolwyr a sut y byddant yn cael eu penodi.

Mae'r Ymddiriedolwyr i gyd yn aelodau o'r Gymdeithas ac fe'u hetholir yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynnyddol. Ni chaiff Ymddiriedolwyr eu talu.

Ym mis Hydref bob blwyddyn cynhelir Cyfarfod Blynnyddol fel rhan o benwythnos Cynhadledd y Gymdeithas. Mae pob aelod yn derbyn manylion trwy'r post am y penwythnos gyda chyfle i gofrestru. Cynhelir y Cyfarfod Blynnyddol ar brynhawn Sadwrn y Gynhadledd. Anfonir manylion am y cyfarfod at yr aelodau sydd wedi cofrestru pythefnos ymlaen llaw gan gynnwys yr agenda a chofnodion Cyfarfod y flwyddyn gynt. Rhoddir dogfennau hefyd ar wefan a thudalen Weplyfr y Gymdeithas ac mae ychydig o gopiâu caled ar gael yn y Cyfarfod.

Cyn y Cyfarfod Blynnyddol mae'r Ysgrifennydd yn cysylltu â'r holl ymddiriedolwyr i ofyn a ydynt yn fodlon cael eu hailethol i'r Pwyllgor Gwaith a dal ati gyda'i swydd lle bo'n berthnasol.

ii) Y Pwyllgor Gwaith (PG)

Mae'r Ymddiriedolwyr yn aelodau o'r Pwyllgor Gwaith (PG) sydd yn rheoli'r Gymdeithas ar ran yr aelodau. Cynhelir pedwar cyfarfod o'r PG bob blwyddyn.

Bydd yr Ysgrifennydd yn anfon cais i'r holl ymddiriedolwyr am eitemau i'w rhoi ar agenda'r cyfarfod yna bydd yr agenda yn cael ei rannu cyn y cyfarfod fel bod pob aelod yn cael cyfle i gyfrannu. Bydd Cadeirydd y Gymdeithas yn llywio'r cyfarfodydd. Mae cofnodion manwl yn cael eu cadw o bob cyfarfod gan yr Ysgrifennydd Cofnodion ac yn cael eu hanfon i'r holl Ymddiriedolwyr. Yn y PG dilynol bydd cyfle i gytuno fod y cofnodion yn rhai cywir ac yna eu cyhoeddi ar wefan y Gymdeithas.

Os bydd y Swyddogion angen barn aelodau'r PG ar fater brys bydd modd cysylltu gyda phob aelod trwy e-bost a hynny fel arfer dan arweiniad yr Ysgrifennydd.

iii) Yr Is-bwyllgor Marchnata (PM)

Mae grŵp o aelodau'r PG yn ffurfio is-bwyllgor dan arweiniad Cadeirydd y PM sy'n adrodd yn ôl i'r PG. Prif bwrpas y PM yw paratopi presenoldeb y Gymdeithas yn yr Eisteddfod Genedlaethol.

iv) Prosiect Llên Natur

Mae Prosiect Llên Natur yn adnodd pwysig dan adain Y Gymdeithas. Mae ychydig o aelodau'r PG yn rheoli prosiect Llên Natur ac yn adrodd yn ôl i'r PG. Mae'r Prosiect yn codi ymwybyddiaeth o faterion amgylcheddol ymhlith y cyhoedd (yn ogystal ag aelodau'r Gymdeithas) drwy gynnal gwefan a thudalen Weplyfr a chyhoeddi bwletin a ddosbarthir drwy e-bost.

3. AMCANION A GWEITHGAREDDAU'R GYMDEITHAS.

Mae'r Gymdeithas yn croesawu pawb sydd â diddordeb ym myd natur ac yn yr amgylchedd a threftadaeth naturiol Cymru. Ei hamcan yw cynyddu ymwybyddiaeth, dealltwriaeth a gwerthfawrogiad ohonynt. Cymraeg yw iaith y Gymdeithas. Ymdrechir i hybu'r defnydd o Gymraeg yn y meysydd amgylcheddol a rhoddir croeso i aelodau sy'n dysgu Cymraeg.

- Cynhelir teithiau maes, Cynhadledd Flynyddol, stondin a darlith yn yr Eisteddfod Genedlaethol a gwyliau.
- Cyhoeddir dau gylchgrawn, y Cylchlythyr a'r Naturiaethwr.
- Cynhelir dwy wefan, un yn delio â gweithgareddau'r Gymdeithas a'r llall yn trin materion amgylcheddol.
- Ymgwymerir â thrawsgrifio a dadansoddir hen ddyddiaduron gyda chynnwys perthnasol i fyd natur a'r amgylchedd.
- Cyhoeddir rhestrau o enwau Cymraeg safonol ar rywogaethau.

4. CYFLAWNIADAU A PHERFFORMIAD

i) Teithiau Maes Cynhaliwyd tair taith faes bron bob Sadwrn mewn tri lleoliad yng Nghymru. Cyhoeddir manylion y teithiau, gan gynnwys y man cyfarfod, fesul mis drwy wefan ac ap ffôn symudol y Gymdeithas. Cynhaliwyd ambell daith ychwanegol yng nghanol yr wythnos neu gyda'r nos yn ystod yr haf.

Cafwyd y teithiau eu harwain gan aelodau'r Gymdeithas a hefyd gan staff mudiadau sydd yn ymwneud a byd natur megis y Parciau Cenedlaethol ac Ymddiriedolaeth Natur Gogledd Cymru. Ar ddiwedd y teithiau cafodd hanes a lluniau eu rhannu ar dudalen Weplyfr y Gymdeithas. Cafwyd ymateb ffafriol i'r lluniau a hanes y teithiau gan sawl aelod a hefyd nifer nad ydynt yn aelodau.

ii) Eisteddfod Genedlaethol Rhondda Cynon Taf Darparwyd safle ar faes yr Eisteddfod ym mis Awst 2024. Roedd yn gyfle i ddenu aelodau newydd, i ddarparu paned a chroeso i unrhyw un fyddai'n ymweld â'r babell ac yn hyrwyddo'r Gymdeithas i bawb oedd yn ymweld. Dangoswyd posteri a baratowyd i gynyddu gwybodaeth am hanes a bywyd gwyllt yr ardal.

Traddodwyd darlith y Gymdeithas gan yr Athro Siwan Davies o Brifysgol Abertawe ynglŷn â'r argyfwng hinsawdd. Derbyniwyd adborth ffafriol.

Cynigiwyd taith faes yn ardal Pontypridd a oedd ar agor i'r cyhoedd.

Cynhaliwyd cystadleuaeth dan adain yr Eisteddfod am erthygl addas i'r Naturiaethwr. Mae'r Gymdeithas yn cynnig £200 o wobwr.

iii) Gwyliau'r Gymdeithas Anfonwyd manylion i holl aelodau'r Gymdeithas am y gwyliau a drefnwyd yng Washington Tyne and Wear ym mis Mai 2025.. Bu 39 aelod yn aros yn y gwesty. Cafwyd wythnos o deithiau yn ardaloedd Mur Hadrian ac arfordir Northumberland, gan gynnwys Gwarchodfa Natur Annstead. Cynigiwyd hefyd gyfle i ymweld â Gerddi Botaneg Prifysgol Durham. Rhoddodd aelodau sgysiau am ddaear a hanes yr ardal. Mae'r teithwyr yn talu cost lawn y gwyliau; nid oes cost net i'r Gymdeithas.

Cynhaliwyd penwythnos hir yn ardal Y Fenni ym mis Medi 2024 gyda phedair taith gan gynnwys dydd dros y ffin yn Swydd Henffordd yn ymweld â hen eglwysi, er enghraifft Eglwys Sant Beuno.

iv) Y Gynhadledd Flynyddol Cynhaliwyd Cynhadledd yng ngwesty'r Faenol Fawr ym Modelwyddan ar benwythnos 4– 6 Hydref 2024. Bu sgwrs am fywyd gwyllt Mynydd Hiraethog nos Wener, dewis rhwng dwy daith faes ddydd Sadwrn a sgwrs nos Sadwrn am briddoedd y Pegynau. Fore Sul cerddodd aelodau ar lannau afon Clwyd yn gwylio adar dan arweiniad arbenigwr. Bu 23 aelod yn bresennol yn y Cyfarfod Flynyddol brynhawn Sadwrn 5 Hydref.

v) Pwyllgorau

a. Pwyllgor Gwaith Cynhaliwyd cyfarfodydd rhithiol ar 18 Medi 2024, 21 Tachwedd 2024, 20 Chwefror 2025 a 8 Mai 2025.

b. Is-bwyllgor Marchnata (PM) Cynhaliwyd cyfarfod byr ar 3 Gorffennaf 2024 i gwblhau paratodau ar gyfer Eisteddfod Rhondda Cynon Taf a chyfarfodydd llawn ar 27 Chwefror, 3 Ebrill, 22 Mai a 26 Mehefin 2025 wrth paratoi ar gyfer Eisteddfod Wrecsam.

Mae'r PM wedi cychwyn y broses o sefydlu gwell dealltwriaeth rhwng y Gymdeithas a'r Eisteddfod er mwyn cael mwy o fydd o'r Gystadleuaeth. Cysylltwyd â'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol gyda'r gobaith o fagu cysylltiad agosach yn y dyfodol.

vi) Y Cylchlythyr Cynhyrchwyd dau rifyn o'r Cylchlythyr yn Haf 2024 a Chwefror 2025. Mae pob rhifyn yn llawn hanesion y teithiau a gynhaliwyd yn ystod y chwe mis blaenorol yn ogystal ag ambell eitem yn rhoi rhagflas o weithgareddau i ddod. Mae'n gylchgrawn deniadol a swmpus sydd yn lliwgar iawn ac yn cael ei anfon i bob aelod drwy law'r argraffwyr, Gwasg Y Lolfa.

vii) Y Naturiaethwr Cynhyrchwyd un rhifyn o'r cylchgrawn *Y Naturiaethwr* yn ystod y flwyddyn a'i ddosbarthu'r un pryd â'r Cylchlythyr. Mae'r *Naturiaethwr* yn llawn erthyglau difyr am bob agwedd o fyd natur gyda chyfle i unrhyw aelod gyfrannu. Yn y tudalennau canol ceir detholiad o eitemau o fwletin Llên Natur "Glas". Dyfarnwyd gwobr am erthygl i'r *Naturiaethwr* gan ddysgwyr y Gymraeg.

viii) Prosiect Llên Natur Dosbarthir Bwletin Prosiect Llên Natur "Glas" drwy e-bost i unrhyw un sy'n cofrestru, boed yn aelod o'r Gymdeithas ai peidio. Cynhyrchwyd 12 rhifyn yn ystod y flwyddyn.

Mae miloedd o bobl yn dilyn "Cymuned Llên Natur", grŵp Weplyfr Prosiect Llên Natur, ac mae'r nifer wedi cynyddu eto eleni. Mae nifer fawr yn cyfrannu lluniau a chynnal trafodaethau am bob agwedd o fyd natur a'r amgylchedd.

Cyfrannodd aelodau o dîm rheoli Llên Natur at ddigwyddiadau Bioblitz yn ystod y flwyddyn.

ix) Cyhoeddi Llyfrau

a. Dyddiaduron 1820-1827 Owen Edwards, Penmorfa Mae gwirfoddolwyr wedi parhau i gyfrannu at baratoi cyfrol yn canolbwyntio ar agweddau perthnasol i fyd natur a'r amgylchedd. Oherwydd bod gormod o ddeunydd i'w gyhoeddi ar ffurf llyfr, awgrymir cyhoeddi fersiwn llawn ar-lein a dim ond crynodeb yn y llyfr. Cwblhawyd nifer o benodau. Cynhaliwyd sgwrs gyda'r Lolfa a phenodwyd rhywun i baratoi'r llyfr i'w gyhoeddi.

Cwblhawyd llawr o'r gwaith o baratoi mapiau rhyngweithiol yn cofnodi lleoliadau yn y dyddiadur a'u cefndir. Cynhaliwyd trafodaethau gyda Swyddog Treftadaeth Parc Cenedlaethol Eryri a oedd yn frwdfrydig i wneud defnydd o'r gwaith, er enghraifft ar gyfer byrddau gwybodaeth, teithiau maes, arddangosfa a sgysiaiu.

b. Llyfr Cymraeg ynglŷn â bywyd Edward Llwyd Mae Gwasg y Brifysgol wedi cytuno i gyhoeddi'r llyfr. Apwyntiwyd golygydd a dosbarthwyd gwaith i nifer o awduron. Mae Llywydd y Gymdeithas wedi cwblhau pennod ar Edward Llwyd y naturiaethwr ac mae aelod wrthi'n paratoi pennod am ei waith daearegol.

x) Apiau adnabod

a. Planhigion Mae aelod o'r PG wedi bod yn gyfrifol am drefnu i'r ap Pl@ntNet gynnwys enwau Cymraeg ar blanhigion. Mae'r gwaith yn parhau gyda mwy o aelodau o'r Gymdeithas bellach yn cyfrannu.

b. Adar Mae'r un aelod wrthi'n ceisio cysylltu â gweinyddwyr yr ap Merlin gyda'r bwriad o ofyn iddynt gyflwyno enwau Cymraeg ar adar a chynnig cymorth i wneud felly.

5. CASGLIAD

Mae'r Gymdeithas yn hyrwyddo gweithgareddau yn ymwneud a Byd Natur. Mae ymateb cadarnhaol gan yr aelodau gan fod cefnogaeth deilwng ar bob taith sydd wedi ei threfnu ym mhob rhan o Gymru ac i'r holl weithgareddau eraill a drefnir.

Iona Evans. Cadeirydd.

6. ADOLYGIAD ARIANNOL

Mae'r fantolen yn dangos fod £25.5mil wrth gefn sy'n £8 mil yn llai na llynedd. Mae rhan sylweddol o'r wahaniaeth o ganlyniad i fethu â chasglu taliadau aelodaeth drwy ddebydau uniongyrchol yn ystod y flwyddyn ariannol 2024/25. Digwyddodd hynny oherwydd problemau gyda'r banc yn dilyn marwolaeth cyn Drysorydd y Gymdeithas a phroblemau technegol gyda meddalwedd ar gyfer casglu debyd uniongyrchol. Penderfynodd yr Ymddiriedolwyr gasglu dau daliad oddi wrth aelodau sydd yn dalu drwy debyd uniongyrchol yn ystod 2025/26. Rhoddir gwybod i'r aelodau ymlaen llaw.

Adroddiad yr archwiliwr annibynnol i ymddiriedolwyr Cymdeithas Edward Llwyd

Adroddaf i'r ymddiriedolwyr ar fy archwiliad o gyfrifon yr elusen uchod ("yr Ymddiriedolaeth") am y flwyddyn a ddaeth i ben 30 Mehefin 2025.

Cyfrifoldebau a sail yr adroddiad

Fel ymddiriedolwyr elusen, rydych yn gyfrifol am baratoi'r cyfrifon yn unol â gofynion Deddf Elusennau 2011 ("y Ddeddf").

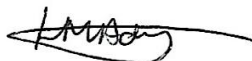
Adroddaf mewn perthynas â'm harchwiliad o gyfrifon yr Ymddiriedolaeth a gwblhawyd o dan adran 145 o Ddeddf 2011 ac wrth ymgymryd â'm harchwiliad, dilynais yr holl Gyfarwyddiadau cymwys a roddwyd gan y Comisiwn Elusennau o dan adran 145(5)(b) o'r Ddeddf.

Datganiad yr archwiliwr annibynnol

Rwyf wedi cwblhau fy archwiliad. Cadarnhaf nad oes unrhyw faterion wedi dod i'm sylw mewn cysylltiad â'r archwiliad sy'n rhoi achos i mi gredu:

- na chafodd cofnodion cyfrifyddu eu cadw yn unol ag adran 130 o'r Ddeddf Elusennau; neu
- nid yw'r cyfrifon yn cyfateb â'r cofnodion cyfrifyddu; neu
- nid yw'r cyfrifon yn cydymffurfio â'r gofynion cymwys yn ymwneud â ffurf a chynnwys cyfrifon a amlinellir yn Rheoliadau Elusennau (Cyfrifon ac Adroddiadau) 2008 heblaw unrhyw ofyniad bod y cyfrifon yn rhoi darlun 'gwir a theg' nad yw'n fater i'w ystyried fel rhan o archwiliad annibynnol.

Nid oes gennyf unrhyw bryderon ac nid wyf wedi dod ar draws unrhyw faterion eraill mewn cysylltiad â'r archwiliad y dylid tynnu sylw atynt yn yr adroddiad hwn er mwyn sicrhau dealltwriaeth briodol o'r cyfrifon.

Laura Adams
W. J. Matthews a'i Fab
Cyfrifwyr Siartredig
11-15 Y Bont Bridd
Caernarfon,
Gwynedd.

Dated: 27.11.2025.

CYMDEITHAS EDWARD LLWYD - RHIF ELUSEN 1126027						
Cyfrif Incwm a Gwariant 01/07/2024 hyd 30/06/2025						
INCWM	2024-2025	2023-2024	GWARIANT		2024-2025	2023-2024
Tal Aelodaeth	1,040.06	12,034.00	Argraffu:	Cylchgronnau	4,970.00	6,975.00
Gwerthiannau:			Deunydd i werthu:	Print Arall	938.82	268.99
Llyfrau CELI	0.00	82.02		eitemau CELI	306.37	407.34
Print Arall	0.00	573.87	Digwyddiadau	BioFlits	250.00	430.00
Dillad	0.00	105.00	Post / Dosbarthu	Llyfrau / Cylchgronnau	2,800.00	1,600.00
Arall	662.14	180.00		Eraill	0.00	0.00
Incwm Cyfarfod Blynnyddo	3,855.00	1,527.29	Eisteddfod		4,055.22	4,182.10
			Cyfarfod Blynnyddol		4,210.00	4,016.29
Digwyddiadau	550.50	280.00	Tech Wybodaeth	Gwefan	514.17	1,086.00
Llog Banc	653.61	797.95		Arall	0.00	0.00
Rhoddion	4,759.00	73.00	Pwyllgor		0.00	14.28
Incwm Arall:			Costau Eraill	Gwobr Dysgwr	0.00	150.00
Trip Blynnyddol	28,440.00	10,731.00	Costau Aelodau	Teithio / arall	109.16	25.34
Llên Natur hen gyfrif	33.08		Costau Banc		870.37	1,082.67
			Gwariant Arall	Penmorfa, archwilio	0.00	170.00
				Yswiriant	562.11	448.08
				Trip Blynnyddol	28,440.00	10,731.00
	39,993.39	26,384.13			48,026.22	31,587.09
Mewn Llaw 01/07/2024				Mewn Llaw 30/06/2025		
Cyfrif y Trysorydd	459.62			Cyfrif y Trysorydd	420.37	
Cyfrif Busnes	33,044.93			Cyfrif Busnes	25,051.35	
	33,504.55				25,471.72	
	73,497.94				73,497.94	0.00
				Asedau mewn llaw		
				Llyfrau	450	450
				 01-12-25		
			Amanda Skull	Trysorydd		